

שבת אברהם

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"כ - לכריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכיר

גליון מס' 382

ערש"ק פרשת "שופטים", ג' באכול תשע"ג

זמן לזשבון נפש

אוצרות יקרות!

"שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שערך וגו' ". פותחת פרשתנו במילים נרגשות ופירשו צדיקים ז"ל כיצד ידע האדם איזה שופט ושוטר יתן לו: "אשר ה' אלוקיך נותן לך", אם מראה לך את מציאות ה' ונותן לך כביכול למשמש אותו "בידיים", אזי אדם זה קח לך למורה דרך ולמנהיג בעבודת ה'. באופן נוסף ניתן להסביר פסוק זה על פי משל שמובא ב"ציונים יקרים": כאן יוקם ארמון למלך ירום הודו! הכריז השלט, נתיני המדינה הביטו בהשתאות על הארמון שהלך ונבנה למול עיניהם. הארמון נבנה כולו מזכוכית. קרני השמש נשברו דרך הזכוכית וגרמו לכל צבעי הקשת להשתקף בחזרה! בכל קומה נראו צבעי השמש בגוון שונה בשל שינוי הזווית, בסיום הבניה כולם ממש גמרו את "ההלל" למראהו הנפלא של הארמון המפואר. התושבים שציפו למעברו של המלך לארמון הופתעו עד מהרה לגלות שלט ענק שהכריז והודיע שהמלך מייעד את הארמון לאדם שהוא שמח בחלקו! הדבר הפך ממש לשיחת היום, כל אחד הודה בפני חבריו שאין הוא "הזוכה" המאושר שהרי יש לו חובות רבים ולשני יש נכסים רבים, ומרבה נכסים מרבה דאגה... ולשלישי יש בעיות בריאות ולרביעי שבריא הוא כשור, דואגת אישתו להאכילו הרבה "קש"... לאחר כמה ימים הגיע עובר אורח שגילה עד מהרה את הארמון וההבטחה שבצידו, הודיע הוא על אתר לכל מי שרק היה מוכן להטות אוזן קשבת לדבריו שהוא הוא השמח בחלקו וכעת שם הוא פעמיו היישר אל ארמון המלוכה, להיפגש עם המלך ולתהות עד כמה נאמנה היא ההבטחה... בגב זקוף ובראש מורם ניגש הוא אל המלך והודיע נחרצות - שמח הוא ומאושר בחלקו! והחל מפרט בלשונו, פרנסה יש לו בשפע, ובריאות בלי עין הרע הילדים ממש גאוניים והאישה ממש מתנה... לאחר שסיים נאומו החוצב, פנה אליו המלך כשחיוך עוטה את שפתיו, רק שאלה אחת קטנה לי אליך המאושר באדם: אם שמח אתה בחלקך מדוע לוטש אתה את עיניך לארמון שלא שלך?! אותו אדם הבין היטב את המסר ושב על עקבותיו כלעומת שבא שאם אכן שמח הוא בחלקו מה לו ליתן עיניו במה שלא שלו?! אחים יקרים, על פי זה ניתן לפרש את הפסוק כמין חומר: "שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שערך", אם אדם ישים גדרות לעיניו ולרצונותיו, וידע לשמוח באוצרות שהקב"ה נתן לו הן הגשמיים והן הרוחניים אזי יזכה ל: "אשר ה' אלוקיך נותן לך", יזכה להבחין בשפע הסובב אותו ובחסד א-ל העוטף אותו בכל עת, בהתאם לצרכיו ובאופן המדוד והשקול ביותר במאזניים של בורא כל העולמות הנותן לכל אחד ואחד את הטוב ביותר עבורו ועבור תיקון נישמתו למען ייטב לו ויזכה לחיי עולם בזה ובבא, ניזכה לפתוח את עיניו ולגלות כמה וכמה אוצרות הטמונים בקירבנו "אשר ה' אלוקיך נותן לך"! בהצלחה.

חודש אלול הגיע! חודש בו אמור לערוך כל יהודי טוב חשבון נפש נוקב עד תהום מה מצבו עם בורא כל העולמות. מה הקשר שלו עם התורה הקדושה ומצוותיה הנעלות והיכן הוא אוחז בתפילה עם בוראו. האם מרגיש וחש הוא שהינו עומד לפני מלך מלכי המלכים ולפניו הוא שופך שיחו. מה מצבו במצוות שבין אדם לחברו, האם בשנה זאת הוא קנה בנפשו את מידת החסד והויתור, הרחמים והענווה. מה עם שמירת העיניים והלשון. ומה עם אמונת החכמים, האם היא בוערת בקירבו, האם מקיים הוא את הפסוקים בפרשתנו: "ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ה', ושמרת לעשות ככל אשר יורוך. על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה, לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל". וידועים ומפורסמים דברי רש"י הקדוש זצ"ל בהסבר הפסוק וזו לשון קודשו: "אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, וכל שכן על ימין ימין ועל שמאל שמאל". עכ"ל. והנה לפנינו מבחן קטן. כל גדולי ישראל לכל חוגי ופגיו פסקו פה אחד: להשתמש אך ורק בפלאפון כשר המאושר מטעם ועד הרבנים לענייני תקשורת. האם דאגנו לקיים את פסק הרבנים הקדושים במלואו? על שאלות אלו ועוד רבות אחרות נצטרך לתת מענה עוד פחות מחודש, ביום הדין הגדול והנורא-יום ראש השנה. אכן ימים גדולים וקדושים לפנינו ודלתי תשובה פתוחות. אני לדודי ודודי לי, והקב"ה ישתבח שמו לעד ברוב רחמי וחסדיו קרוב אלינו בימים אלו יותר מתמיד, ומחכה ומצפה שנחזור בתשובה שלמה ונשפר אורחותינו. נדבק בתורה ובמצוות ונרבה בזכויות והבא להטרה - מסייעין בידו!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
20:42	20:09	19:09	ת"א
20:55	20:07	18:53	י-ם
20:56	20:10	19:04	חיפה
20:53	20:07	19:10	כ"ש

הפטרת השבוע: אנכי אנכי

מטעמים לשבת

או משקה, או ממאסם, או זורק מעות לאיבוד - וכן המקלקל שאר כל דבר שהיה ראוי להנות ממנו בני אדם - עובר בלא תעשה. שנאמר: לא תשחית את העצה." (מעין השבוע)

"לא תשחית את עצה לנדווז עליו גרזן" (כ"ט)

רבינו יצחק עראמה זצ"ל מפרש את הכתוב במלחמת היצר. היצר הרע מבקש להשתרר על האדם ולהטביעו במערבולת תאוות העולם ותענוגותיו. והאדם, היודע שהמטרה העיקרית היא תוספת מצוות ולימוד תורה, מטיל מצור על היצר ומדוחיו. אינו נוהה אחר התענוגות והתפנוקים. וכבר אמרו חז"ל שהיצר הרע שבע כשמרעיבים אותו, ואם מספקים מאוויו, הרי זה כשתיית מים מלוחים, המגבירים את הצמא ללא נשוא. אך יחד עם זאת מזהירה התורה: "לא תשחית את עצה לנדווז עליו גרזן". אל תתנור כליל מהנאות העולם. אלא החכם עיניו בראשו ליהנות במידה לשמירת הבריאות ולצורך נפשו. לפעמים רצוי וצריך לנפוש ולהתענג, והכלל הוא: "כל מעשיך יהיו לשם שמים". (מעין השבוע)

נפל פחד על אדם מפני פלוני יתבונן בדעתו ויאמר לנפשו: "מי, בעצם, נתן לו לפלוני כוח להזיק ולהרע - הלא רק השם יתברך, אם כן הרי מוטב כי אתירא רק מפני השם יתברך". זהו שאמר כאן הכתוב: "לא תירא מהם" - כי עליך לזכור: "כי ד' אלהיך עמך" - ומוטב איפוא להתיירא רק מפני השם יתברך, אשר נתן כוח וגבורה בסוס וברכב... (מענה של תורה)

"שמע ישראל אתם קרבים היום כמלוזובה על אויביכם" (כ"ג)

"שמע" - היינו: לאסוף - "אין שמע אלא אסיפה". התנאי הראשון לאפשרות של נצחון במלחמה נגד אויב של יהודים ויהדות, הוא: שהיו כל ישראל מאוספים ומלוכדים באחדות... (מענה של תורה)

"לא תשחית את עצה לנדווז עליו גרזן" (כ"ט)

דין מפורש הוא: "כשם שצריך האדם להזהר בגופו שלא לאבדו ושלא לקלקלו, כמו שנאמר: "השמר לך ושומר נפשו מאד", כל צריך להזהר בממונו שלא לאבדו ושלא לקלקלו ושלא להזיקו. וכל המשבר כלי, או קורע בגד, או מאבד מאכל

"על פי שנים עדים או שלושה עדים יומת הבור, לא יומת על פי עד אחד" (י"ז)

כתב בספר "מעש"ת": מצינו בתלמוד ירושלמי (מכות ב,ו): שאלו לחכמה: חוטא מהו עונשו? אמרה להם: חטאים תרדוף רעה. שאלו לנבואה אמרה להם: הנפש החוטאת היא תמות. שאלו להקדוש ברוך הוא - אמר להם: יעשה תשובה ויתכפר לו. יוצא איפוא - אמר רבי אברהם ממיקאליב זצ"ל - כי "על פי שנים עדים" - על-פי שתי דעותיהן של החוכמה והנבואה, או אפילו "שלושה עדים" - גם לפי התורה - "יומת המת" - אין לו לחוטא תקנה אלא עליו למות, שכן אפילו לפי התורה שכתוב שעליו להביא קרבן, מה יעשה בזמן שאין בית-המקדש קיים ואי-אפשר להביא קרבן, או כאשר אין ידו משגת להביא קרבן? ברם, "לא יומת על-פי עד אחד" - לפי דעתו של ה"אחד", הוא הקדוש-ברוך-הוא, לא יומת החוטא, שכן עצה קלה יעוזה לו - כי יעשה תשובה ויתכפר לו... (תורת הפרשה)

"לא תירא מהם כי ד' אלהיך עמך" (כ"א)

כתב בספר "שער בת רבים": מצינו בספרים, שאם

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

בכבוד עצמו, וכי משום זה יכול ורשאי לזלזל בכבוד חבריו? אבל אני חושב, כי ישנה כוונה אחרת במאמר זה: חכמינו רוצים ללמד אותנו ללמד אותנו שלא להתגאות, ואם רואה אדם שחבריו חולקים לו כבוד לא יתגאה, אלא יהיה כבוד זה שחולקים לו חבריו דומה בעיניו כאילו הוא גופו חולק כבוד לו לעצמו, וזהו שאמרו חכמינו: "יהיה כבוד חברך" - הכבוד שחברך חולקים לך - "חביב עליך כשלך" - כמו הכבוד שלך שאתה תחלוק לך - לעצמך, וכשם שאין כל ערך וחשיבות לכבוד שאדם חולק לו לעצמו, ואדרבה הדבר מביא לידי גיחוך, כל שלא יהיה נחשב בעיניו כל כבוד שחבריו חולקים לו. והרבי רבי שמלקי סיים את דבריו: כשראיתי את כל הכבוד שחלקו לי בני העדה הקדושה של ניקלשבורג, פחדתי וחששתי פן חלילה אבוא ליד גאוה וגסות רוח ולרום לב, הלא כתוב: "לבלתי רום לבבו", משום כך החלטתי בדעתי להתייחד שעה קלה ביני לבין עצמי, וחלקתי לי כבוד משלי, חזרתי בעצמי על דבר הכבוד והתהילה שלכם, והרגשתי כמה מגוחך הוא כבוד זה, כמו אותו הכבוד שחלקתי אני לי לעצמי... (תורת הפרשה)

"לבלתי רום לבבו מאחיו" (יז,ב)

מסופר על הרב רבי שמלקי זצ"ל שהיה בורח מן הכבוד והיה ענוותן מאוד. והנה כאשר בא לניקלשבורג לשבת על כסא הרבנות, יצאו כל גדולי וחשובי העיר לקראתו, רבניה וחכמיה, ונתנו לו כבוד גדול. כשהכניסו אותו לבית המיועד עבורו, ביקש מאת הקבל כי לשעה קלה יעזבו כולם את הבית ויתנו לו את האפשרות להתבודד ולהתייחד עם עצמו. בקשתו נתמלאה, ורק אחד מחשובי הקהל לא כבש את יצרו ונשאר בתוך אחד החדרים כשהוא מדבר אל עצמו: ברוך הבא רבי שמלקי, שלום עליכם רבנו הגדול, בוא בשלום אב בית דין של ניקלשבורג... הלך הלה וסיפר זאת לפרנסי הקהילה, והללו שמעו ותמהו, נכנסו גם הם בחשאי לבית הרב ומצאוהו כשהוא יושב על כסאו, פניו לכותל והוא מדבר עוד פעם בינו לבין עצמו בלחישתו: שלום עליכם רבנו רבי שמלקי... לא יכלו ראשי הקהל להתאפק, ניגשו אליו ואחרי בקשת סליחה ביקשו ממנו כי יבאר להם טעמה ונימוקה של התנהגות מוזרה זו. נענה הרב ואמר להם: חכמינו אמרו: "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", והרי הדבר תמוה: הלא הרשות נתונה לאדם לזלזל

והייתם לי סגולה

לזכות בדין ולהמתיק דינין

יאמר ויברך דוד את ה' לעיני כל הקהל עד ומרומם על כל ברכה ותהילה, ויאמר זאת כשמעיינים בדינו. ויחזיק מזווה כשרה במשפט. ולפני שיכנס לבית המשפט יאמר שבע פעמים: "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצנו כבתחילה".

(סגולות ותפילות)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

הזיכרון הבנים

על הדווקות ועל הפרנסה

בעת נסיעתו של הגאון רבי אהרון ליב שטיינמן שליט"א לחיזוק התורה בארה"ב, נערך כנס מחנכים גדול בהיכל ישיבת "תורה ודעת". במהלך הכנס סיפר הגרא"ל: כשהיתה תוכנית שהיתה אמורה לארגן את כל התלמודי תורה הפרטיים לגוף אחד תחת משרד החינוך, שיקבלו המלמדים משכורות כמו במורים בבתי הספר, ה"חזון איש" זצ"ל התנגד מאוד, ושמעתי אז ממנו את טעם הדבר, באומרו כי אם המלמד חי בדחקות, הרי הוא מצליח יותר! ואף על פי שדעת בני אדם אינה כן, וחושבים שאם יש פרנסה ברווח יכול ללמד כדבעי, אבל האמת אינה כן - אלא אם אינו חי בדחקות, הצלחתו פחותה. הגרא"ל הוסיף: "מלמד שחי בדחקות, חלילה שיהא בצער. אדרבה, עליו לשמוח שתלמידיו יגדלו יראי שמים - חוץ ממה שהוא עצמו יקבל שכרו בעולם הבא. וכי מה יועיל לו שיהיו לו עוד כמה מאות דולרים? האם הוא מאושר בזה? אבל בעולם האמת, כל דבר שיגיע בשביל התורה, שכרו גדול - ואין לדמות זאת כלל להבלי העולם הזה ולכמה מאות דולרים, שזה אפס שבאפסים לעומת שכר עולם הבא. והנה הרבה מלמדים ביקשו ברכה שתהא להם "פרנסה בנקל", למה הוא רוצה בנקל? הרי כמה שיש לו יותר קושי כאן, יקבל יותר בעולם הבא. הרי הוא עולם חולף, והוא רק פרוזדור, והתכלית היא בעולם הבא וכמה שיקשה לו כאן, ירוויח שם יותר! לכן, אם יש לו לאדם הכוחות לחנוך, ויש בידו כוח ההשפעה, בוודאי שלא יחשוב שיכול על ידי מסחר להרוויח יותר מאשר לחנוך ילדי ישראל. אם הוא חושב כך בגלל כמה יתרונות והקלות שהוא יכול להרוויח מכך, הרי הוא סכל וטיפש. וכי יהיה על ידי כך גביר? ואף אם יהיה, וכי אפשר לדמות זאת לחיי נצח, שבהם אפשר לזכות על ידי שמחנכים ילדי ישראל לתרי"ג מצוות? הרי בעולם האמת יתבייש האדם שעשה חשבונות אלו". "ובעצם הדבר" - הוסיף הגרא"ל ואמר למאות המחנכים - "שמעתי בשם ה"חפץ חיים" זצ"ל, עד כמה שכל האדם רחוק משכל התורה הקדושה, למשל, כאשר חתול אכל אוכל של אדם, האם יאמר אדם שבעל החתול חייב לשלם? אבל אם בנו הקטן הזיק, יאמר כל אדם שבוודאי חייב אביו לשלם. אבל האמת על פי התורה הקדושה אינה כן. אם בנו הזיק הוא פטור, ואם בעל חיים הזיק, חייב בעליו לשלם. וכן גם בדבר הזה: אם נשאל אדם מה חשוב יותר, מלמד תינוקות או אדם העוסק במסחר, בוודאי יאמר שמלמד התינוקות הוא עני בדרך כלל, ואינו כל כך חשוב. אבל האמת אינה כן, והוא חשוב מאוד, שמעמיד דורות של ילדי ישראל שיגדלו בתורה וביראת שמים". לאנשי דור העבר, זכורים היטב הימים היפים בהם הדחקות גרמה לאחדות ולשלווה, ומאידיך דורינו, דור השפע, מתרחק מיום ליום מן האושר, תמה ושואל היכן האושר? מי שיזכה להנחיל לבניו את הפשטות והצניעות, בוודאי יוכל לזכות לאושר ובשפע, והמציאות הוכיחה זאת.

שלום בית

מי אמר שזה כך?

בגמרא מסכת שבת (קכז:) מסופר: תנו רבנן: הדין חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות. ומעשה באדם שירד מגליל העליון ונשכר אצל בעל הבית אחד בדרום שלוש שנים. ערב יום הכיפורים אמר לו: תן לי שכרי, ואלך ואזון את אשתי ובני. אמר לו: אין לי מעות. אמר לו: תן לי פירות. אמר לו: אין לי. תן לי קרקע. אין לי. תן לי בהמה. אין לי. תן לי כרים וכסתות. אין לי. הפשיל כליו לאחוריו, והלך לביתו בפחי נפש. לאחר הרגל נטל בעל הבית בידו, ועימו משוי שלשה חמורים, אחד של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני מגדים, והלך לו לביתו. אחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו. אמר לו: בשעה שאמרת לי תן לי את שכרי ואמרתי אין לי מעות במה חשדתני? אמרתי שמה פרקמטיא בזול נזדמנה לך, ולקחת בהן. ובשעה שאמרת לי תן לי בהמה ואמרתי אין לי בהמה במה חשדתני? אמרתי שמה מושכרת ביד אחרים. בשעה שאמרת לי תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי קרקע במה חשדתני? אמרתי שמה מושכרת ביד אחרים היא. ובשעה שאמרתי לך אין לי פירות במה חשדתני? אמרתי שמה אינן מעושרות. ובשעה שאמרתי לך אין לי כרים וכסתות במה חשדתני? אמרתי שמה הקדיש את כל נכסיו לשמים. אמר ליה: העבודה, כך היה! הדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה, וכשבאתי אצל חבירי בדרום התיירו לי כל נדרי. ועתה כשם שדנתי לזכות - המקום ידין אותך לזכות. ועתה נבדוק עצמינו!!! כמה מריבות היינו חוסכים בחיינו. כמה עוגמת נפש מיותרת היינו מורידים אלמלא היינו דנים את בן/בת זוגינו לכך זכות! אלא מה? אנו בטוחים שהשני התכוין לעקוף אותנו או להתבדח על מעשינו או להתבדח על מעשינו. ומי אמר שזה אכן כך. מה עם לדון לכף זכות. נחשוב טוב, נראה את הטוב ונחיה את חיינו בטוב.

אמרי שפר

- * **הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין אומר:** אין להתיימש משום יהודי: איזו נקודה כשלה ביהודיות חייבת להיות גם אצל הרשע, דלי הנופל לתוך באר עמוקה, אפשר להוציאו מן התאום, רק אם הוא קשור לחבל, חבל עבה או חבל דק, ובלבד שיהיה חבל.
- * **החווה הקדוש מלובלין אומר:** צדיק- אינו צריך לאהוב את עצמו. בעל תשובה- אינו יכול לאהוב את עצמו. אך את הזולת- כולם צריכים לאהוב.
- * **הרה"ק רבי מרדכי מלכוניץ אומר:** אדם מישאל- הריהו כדיון של זהב, גם אם לעמים מעלה חלודה או מלוכלך ברפש, צריך לרוחצו ולמרקו ואז יחזור אליו אורו.
- * **הרה"ק רבי יחיאל מאיר ליפשיץ אומר:** קל להיות מבין באכנים טובות ומרגליות, אולם קשה להיות מבין ב"קוצו" של יהודי.

(פתגמים נבחרים)

ועל כן יאמרו המושלים-משל ונמשל

"שופטים ושופטים תיתן לך בכל שערך" (טז,ז)

ושופרים תיתן לך בכל שערך."

"צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך"
(טז,ב)

כאשר אדם משיג את ממונו בדרך ישרה וכשרה אז נשאר הממון ומתקיים בידו. לא כן אם ממונו של האדם בא אליו בגזל - אין הוא נשאר בידו, וכמו שנאמר בפסוק (ירמיהו י"ז,א): "קורא דגל ולא ילד עושה עושר ולא במשפט, בחצי ימיו יעזבונו! ומה הפירוש "קורא דגל"? "קורא" הוא עוף המגדל אפרוחים שאינם שלו. והנה התרגולת שהיא מגדלת את אפרוחיה אין לה כל צורך לשרוק ולצפצף להם כדי לאוספם אליה, כי הם מעצמם באים להסתופף אצלה בסתר כנפיה. אומנם עוף זה ה"קורא" שהוא מגדל אפרוחים זרים, עליו לצפצף ולשרוק תמיד כדי לאוספם אליו כי תמיד הם בורחים ומתרחקים ממנו. לא הוא הוליד אותם ולכן הוא נחשב להם כזר. כן הוא גם הממון הבא לאדם ביושר - אינו צריך לדאוג עליו כדי שיתקיים אצלו, לא כן הוא העושר הבא לאדם שלא ביושר - תמיד צריך האדם לעשות פעולות כדי שישאר אצלו, כי הממון מבקש לברוח ממנו ולשוב אל בעליו...על פי זה מובן גם הפסוק כאן: "צדק צדק תרדוף", כי אם תעשה כן תזכה להבטחה: "למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך"

(משלי המגיד מדובנא)

פעם אחת נפגש אדם ממדינות המערב עם אחד בן אשכנז. אמר נא לי - שאל בן המערב - מדוע בארצי לא נמצא רופא אלא בעיירות הגדולות ואין חולים רבים מצויים בינינו, ואילו אצלכם בכל פלך ופלך מצויים רופאים רבים וחולים רבים...אומר לך את סיבת הדבר - השיב בן אשכנז - בארצך לא נקרא אדם "חולה", אלא אם כן הוא נופל למשכב ומחלתו כבידה וחמורה - רק אז פונה הוא לדרוש ברופאים. ואכן,דבר זה אינו מצוי כל כך. לא כן אצלנו, הרופאים שוקדים על שמירת בריאותנו ומוהרים תדיר את כל הקהל עוד בטרם תפרוץ מחלתם, למען יידעו להזהר ולא להביא על עצמם חולי ומדווה. לזה הם אומרים שלא יצא החוצה כי הקור שולט, ולאחר הם מודים שלא לאכול מאכל פלוגי העלול להזיק לבריאותנו, ולאדם שלישי הם מודים לשכב במנוחה במשך מספר ימים, וכן הלאה...נמצא שלפי רוב אזהרות הרופאים - מתרבים גם החולים. כך הוא גם הנמשל. אצל כל העמים, מפאת קוצר השגתם ודלות הבנתם אין ביניהם עוולה כי אם בדברים המוחשים ביותר, כגון כאשר אחד קם על רעהו ורצחו נפש, וכדומה, אזי העבריין נתפס ומובל למשפט. לא כן ישראל, עם חכם ונבון המזהרים על תר"ג מצוות, מהם דברים המצויים למעלה מתפיסת השכל, המחוייבים לנו מפני חוכמת האלוקות. משום כך לישראל יש הכרח לתת שופטים רבים בכל מקום כדי שיהיו את העם וילמדו משפט צדק בכל צעד ושעל. וזהו מה שאומר הכתוב: "שופטים

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ מצות עשה מן התורה לקרוא פעמיים בכל יום קריאת שמע - בוקר וערב, שנאמר: "בשכבך ובקומך" - בשעה שדרך בני אדם שוכבים - זהו לילה, ובשעה שדרך בני אדם עומדים - זהו יום. שרצה השם יתברך לזכות את עמו שיקבלו עליהם מלכותו ויחודו בכל יום ולילה כל הימים שהם חיים, וצוונו לזכרו שתי העתים האלה בקבע ובכוונה גמורה. אחת ביום להועיל לכל מעשינו שבוים, ואחת בלילה שיהיה לנו למשמר כל הלילה.
- ✓ לפני שיקרא קריאת שמע יכוון לקיים מצות עשה של קריאת שמע. וזאת בנוסף לכוונה בעת אמירת המילים עצמן, וכפי שיבואר לקמן בסעיפים הבאים.
- ✓ יקרא קריאת שמע בכוונה, באימה, ביראה, ברתת וזיע ואף על פי שאין הכוונה מעכבת אלא בפסוק ראשון, מכל מקום כל זה בדיעבד, אבל לכתחילה צריך לכוון בכל קריאת שמע.
- ✓ הנאמר בסעיף הקודם שיקרא באימה וביראה, היינו שיכוון בשעה שהוא קורא את שמע לקבל עליו עול מלכות שמים, ומוכן למסור נפשו על קידוש השם, וכמו שאמרו חכמינו (ברכות סא:): "ובכל נפשך" - אפילו הוא נוטל את נפשו, ועל זה אמר הכתוב (תהילים מד,ג): "כי עליך הורגנו כל היום".
- ✓ כשקורא קריאת שמע לא יקרא כמי שכבר שמע אותה הרבה פעמים, שמחמת כן אינה חביבה אצלו, אלא היא בעיניו כאילו היום שומע בפעם הראשונה. ואין לך כל תפילה ותפילה מיום שנברא העולם עד לעתיד, שתדמה לחברתה כלל ועיקר, כי בכל תפילה ותפילה עולות ניצוצות ובירורים שעדיין לא עלו השום זמן, וכן העניין בכל קריאת שמע, כי כל קריאת שמע משונה מחברתה.
- ✓ נוהגים לומר את הפסוק שמע ישראל וגו' בקול רם, כדי לעורר את הכוונה. וגם השליח ציבור צריך להשמיע קולו לציבור בפסוק זה, כדי שישמעו הקהל וימליכו שם שמים יחד.
- ✓ נוהגים להניח יד ימין על העיניים בקריאת פסוק ראשון, כדי שלא יסתכל בדבר אחר העשוי למנוע הכוונה. וישאיר את ידו עד שיסיים אמירת פסוק "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". ומי שמרכיב משקפיים, יכול לתת ידו על גבי המשקפיים, ואינו צריך להסירם. ובתפילת שחרית נוהגים לכסות פניהם בטלית, ומניחים יד ימין על עיניהם למעלה מן הטלית.
- ✓ כשאומר "שמע ישראל", יכוון קבל והבן ישראל, "ה' אלהינו" - ה' הוא אלקינו (ובזה מקבל עול מלכות שמים), "ה' אחד" - ה' הוא אחד, (ובזה מייחד שמו שהוא אחד בלי שיתוף ואין שני לו). וכשאומר אות א' של תיבת "אחד", יכוון שהוא אחד, וכשאומר אות ח', יכוון שהוא יחיד בשבעה רקיעים ובארץ (וביחד הם שמונה כמנין ח'), וכשאומר אות ד', יכוון שהוא מושל בארבע רוחות העולם.
- ✓ כשמוזכר שם ה' בפסוק שמע ישראל, יכוון שהשם יתברך הוא "אדון הכל היה הווה ויהיה", וכשאומר תיבת "אלהינו", יכוון שהשם יתברך הוא "תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם".
- ✓ אחר פסוק "שמע ישראל" אומרים בלחש "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". וצריך להפסיק וליתן רווח בין תיבת "ברוך" לתיבת "שם כבוד". וצריך לומר ברוך שם וגו' בכוונה, ואם אמרו שלא בכוונה לא יצא ידי חובה, מפני שהכוונה מעכבת בו כשם שהיא מעכבת בפסוק "שמע ישראל". וכשלא כיוון בו וצריך לחזור ולאומר, יאמר לפני כן גם פסוק שמע ישראל, וימשיך משם והלאה על הסדר.
- ✓ אם קרא פסוק שמע ישראל ולא כיוון לבו בפשטן של דברים, לא יצא ידי חובה וחוזר וקורא. וכדי שלא יהיה נראה כמודה לשתי רשויות, ישהה מעט כדי הילוך ארבע אמות, ויחזור ויאמר שמע ישראל, או שיאמרנו בפעם השניה בלחש. ואפילו אם כבר קרא את כל הפרשה הראשונה או השניה של קריאת שמע, ונזכר שלא כיוון בפסוק שמע ישראל, צריך לחזור ולקרוא קריאת שמע מתחילה על הסדר.
- ✓ אם לאחר שקרא פסוק ראשון הסתפק אם אמרו בכוונה כראוי, יחזור ויאמרנו בכוונה כראוי.
- ✓ כשקורא קריאת שמע יזהר מאוד לדקדק באותיותיה. ואמרו רבותינו בתלמוד (ברכות טו:): "כל הקורא קריאת שמע ומדקדק באותיותיה, מצננים לו גיהנם", כיון שהוא מדה כנגד מדה, שמכיון שהוא מעורר עצמו בזה ומניע את חומו הטבעי לדקדק באותיות, על כן בשכר זה החום הטבעי, מצננים לו חום אחר שהוא בגיהנם.

(התפילה והלכותיה)